

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC NÔNG LÂM**

HÀ LƯƠNG HỒNG

**NGHIÊN CỨU QUẢN LÝ RỪNG CỘNG ĐỒNG TẠI
XÃ NÀ NHẠM, HUYỆN ĐIỆN BIÊN, TỈNH ĐIỆN BIÊN**

LUẬN VĂN THẠC SĨ PHÁT TRIỂN NÔNG THÔN

Thái Nguyên -2016

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC NÔNG LÂM**

HÀ LƯƠNG HỒNG

**NGHIÊN CỨU QUẢN LÝ RỪNG CỘNG ĐỒNG TẠI
XÃ NÀ NHẠM, HUYỆN ĐIỆN BIÊN, TỈNH ĐIỆN BIÊN**

Chuyên ngành: Phát triển nông thôn

Mã số ngành: 60.62.01.16

LUẬN VĂN THẠC SĨ PHÁT TRIỂN NÔNG THÔN

**Người hướng dẫn khoa học:
PGS.TS LÊ SỸ TRUNG**

Thái Nguyên -2016

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan, số liệu và kết quả nghiên cứu trong luận văn này là trung thực và chưa được sử dụng để bảo vệ một học vị nào.

Tôi xin cam đoan, mọi sự giúp đỡ cho việc thực hiện luận văn này đã được cảm ơn và thông tin trích dẫn trong luận văn đều đã được ghi rõ nguồn gốc./.

Tác giả luận văn

Hà Lương Hồng

LỜI CẢM ƠN

Luận văn tốt nghiệp được hoàn thành theo chương trình đào tạo Thạc sĩ của Trường Đại học Nông Lâm Thái Nguyên. Trong quá trình thực hiện đề tài, tôi đã nhận được sự giúp đỡ nhiệt tình của nhiều tập thể và cá nhân.

Nhân dịp này, tôi xin bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc tới PGS. TS. Lê Sỹ Trung người trực tiếp hướng dẫn khoa học và tận tình giúp đỡ tôi trong suốt quá trình thực hiện đề tài.

Qua đây, tôi xin chân thành cảm ơn Ban giám hiệu Trường Đại học Nông Lâm Thái nguyên, Phòng Quản lý đào tạo sau đại học, các thầy cô giáo đã bổ sung, cập nhật những kiến thức khoa học bổ ích cho tôi. Tôi xin cảm ơn các tập thể, cá nhân: Ban quản lý rừng phòng hộ huyện Điện Biên, nơi tôi đang công tác; Chi cục Lâm nghiệp, phòng Nông nghiệp và PTNT, Tài nguyên và Môi trường, Hạt kiểm lâm huyện Điện Biên; UBND xã Nà Nhạn và các hộ gia đình 2 bản Nà Nội 1, Tả Pung 1 đã cùng làm việc, cung cấp những thông tin, tài liệu quý giá cho quá trình xây dựng luận văn.

Mặc dù đã hết sức cố gắng song do điều kiện thời gian, trình độ và vấn đề nghiên cứu còn mới mẻ với bản thân nên luận văn không thể tránh khỏi những thiếu sót nhất định. Tôi kính mong nhận được những ý kiến đóng góp quý báu của các Thầy, cô và bạn bè đồng nghiệp để bản luận văn tốt nghiệp của tôi được hoàn thiện hơn.

Tôi xin chân thành cảm ơn!

Thái Nguyên, tháng 11 năm 2016

Tác giả

Hà Lương Hồng

iv
MỤC LỤC

Trang	
Trang phụ bìa	i
Lời cam đoan	ii
Lời cảm ơn	iii
Mục lục	iv
Danh mục các ký hiệu, các chữ viết tắt	v
Danh mục các bảng, biểu	vi
Danh mục các hình (hình vẽ, ảnh chụp, đồ thị...)	vii
MỞ ĐẦU	1
1. Tính cấp thiết của đề tài	1
2. Mục tiêu của đề tài	3
3. Ý nghĩa của đề tài	3
3.1. Ý nghĩa khoa học	3
3.2. Ý nghĩa thực tiễn	3
Chương 1: TỔNG QUAN NGHIÊN CỨU	4
1.1. Cơ sở lý luận	4
1.1.1. Hình thức quản lý rừng cộng đồng, quy trình thiết lập và quản lý rừng cộng đồng	4
1.1.2. Quan điểm nghiên cứu	7
1.1.2.1. Vận dụng lý thuyết hệ thống	7
1.1.2.2. Lý luận về phát triển bền vững	8
1.1.2.3. Tiếp cận có sự tham gia trong nghiên cứu	8
1.2. Trên thế giới	9
1.2.1. Đổi mới chính sách của ngành lâm nghiệp phục vụ tiến trình quản lý rừng cộng đồng	9
1.2.2. Các nhân tố kinh tế- xã hội và lợi ích từ rừng cộng đồng	10
1.2.3. Phương pháp điều tra rừng có sự tham gia của người dân	11
1.2.4. Phương pháp thống kê toán học áp dụng trong mô phỏng cấu trúc	12
1.2.5. Lập kế hoạch trong quản lý rừng cộng đồng	14
1.3. Ở Việt Nam	16
1.3.1. Các hoạt động nghiên cứu liên quan đến quản lý rừng cộng đồng	16
1.3.2. Hiệu quả từ mô hình quản lý rừng cộng đồng	19
1.3.3. Quy trình kỹ thuật áp dụng trong quản lý rừng cộng đồng	20
1.3.4. Xây dựng mô hình cấu trúc rừng mong muốn	24
1.4. Những kết luận rút ra phục vụ đề tài nghiên cứu	25

Chương 2: ĐỐI TƯỢNG, PHẠM VI, NỘI DUNG VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU	27
2.1. Đối tượng, phạm vi nghiên cứu	27
2.1.1. Đối tượng nghiên cứu	27
2.1.2. Phạm vi nghiên cứu	27
2.2. Nội dung nghiên cứu	27
2.3. Phương pháp nghiên cứu	27
2.3.1. Phương pháp chọn đối tượng nghiên cứu	27
2.3.2. Phương pháp thu thập thông tin, tài liệu	28
2.3.2.1. Thu thập thông tin, số liệu thứ cấp	28
2.3.2.2. Điều tra thu thập thông tin, số liệu sơ cấp	28
2.3.3. Sử dụng phương pháp đánh giá nông thôn có sự tham gia	29
2.3.4. Điều tra thực địa	29
2.3.5. Phương pháp xử lý số liệu và phân tích	29
2.3.6. Phương pháp chuyên gia	29
2.4. Chỉ tiêu nghiên cứu	30
2.4.1. Các chính sách của nhà nước, của tỉnh liên quan đến quản lý rừng cộng đồng	30
2.4.2. Công tác quản lý rừng cộng đồng tại xã Nà Nhạn	30
2.4.3. Điều kiện tự nhiên, kinh tế - xã hội khu vực nghiên cứu năm 2015	30
2.4.4. Các tài liệu, báo cáo, nghiên cứu trong và ngoài nước liên quan đến quản lý rừng cộng đồng	30
Chương 3: KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU VÀ THẢO LUẬN	31
3.1. Các chính sách của Nhà nước liên quan đến quản lý rừng cộng đồng	31
3.1.1. Chính sách liên quan đến quyền và trách nhiệm của cộng đồng dân cư thôn tham gia quản lý rừng cộng đồng	31
3.1.1.1. Vị thế pháp lý của cộng đồng dân cư thôn	31
3.1.1.2. Quyền, nghĩa vụ của cộng đồng dân cư thôn	32
3.1.1.3. Chính sách về giao đất, giao rừng cho cộng đồng dân cư thôn	33
3.1.1.4. Chính sách đầu tư	34
3.1.2. Chính sách hưởng lợi liên quan đến quản lý rừng cộng đồng	35
3.1.3. Hệ thống các văn bản của tỉnh	36
3.2. Phân tích thực trạng và các hoạt động quản lý rừng cộng đồng tại xã Nà Nhạn	37
3.2.1. Hiện trạng quản lý và sử dụng đất, rừng xã Nà Nhạn	37
3.2.1.1. Hiện trạng sử dụng đất	37
3.2.1.2. Tình hình quản lý rừng của xã Nà Nhạn	37
3.2.2. Hiện trạng rừng cộng đồng bản Nà Nội 1 và Tả Pung 1	40
3.2.3. Kết quả nghiên cứu một số hoạt động quản lý bảo vệ rừng cộng đồng	42

3.2.3.1. Kế hoạch 5 năm quản lý các lô rừng	43
3.2.3.1.1. Kế hoạch bảo vệ rừng	43
3.2.3.1.2. Kế hoạch nuôi dưỡng rừng.....	43
3.2.3.2. Các biện pháp tổ chức thực hiện kế hoạch QLRCĐ.....	45
3.2.3.3. Quy ước bảo vệ và phát triển rừng cộng đồng	48
3.2.3.4. Quỹ bảo vệ và phát triển rừng cấp bản	49
3.3. Phân tích tác động của quản lý rừng cộng đồng	51
3.3.1. Tác động về kinh tế	51
3.3.2. Tác động về xã hội:	53
3.3.2.1. Nhận thức của người dân trong quản lý bảo vệ rừng.....	53
3.3.2.2. Phong tục tập quán	54
3.3.2.3. Nhu cầu lâm sản trong cộng đồng	54
3.3.3. Tác động môi trường.....	55
3.4. Kết quả phân tích khó khăn và kiến nghị trong quá trình quản lý rừng cộng đồng.....	57
3.5. Một số giải pháp hình thành, quản lý và sử dụng rừng cộng đồng	59
3.5.1. Cơ sở pháp lý cho thực hiện quản lý rừng cộng đồng	59
3.5.2. Tổ chức thực hiện	60
3.5.3. Một số giải pháp kỹ thuật trong quản lý rừng cộng đồng.....	61
3.5.3.1. Chu trình quản lý rừng cộng đồng	61
3.5.3.2. Kế hoạch quản lý rừng cộng đồng	63
3.5.3.3. Xây dựng quy ước, hương ước quản lý rừng cộng đồng.	65
3.5.3.4. Xây dựng mô hình rừng mong muốn.....	66
KẾT LUẬN VÀ ĐỀ NGHỊ	70
1. Kết luận	70
2. Đề nghị.....	71
TÀI LIỆU THAM KHẢO.....	76
Tiếng Việt.....	76
Tiếng Anh.....	77
PHỤ LỤC	

DANH MỤC TỪ VIẾT TẮT

Từ viết tắt	Nghĩa đầy đủ
CIFOR	Tổ chức nghiên cứu lâm nghiệp Quốc tế
ETSP	Dự án phổ cập và đào tạo nông lâm nghiệp vùng cao
ITTO	Tổ chức gỗ nhiệt đới Quốc tế
KTXH	Kinh tế - xã hội
LNCĐ	Lâm nghiệp cộng đồng
LNXH	Lâm nghiệp xã hội
LSNG	Lâm sản ngoài gỗ
QLRCĐ	Quản lý rừng cộng đồng
SFDP	Dự án phát triển lâm nghiệp xã hội Sông Đà
SGP/PTF	Chương trình dự án nhỏ quản lý rừng bền vững nhiệt đới
TFF	Quỹ ủy thác ngành lâm nghiệp
WCED	Ủy ban Thế giới về môi trường và phát triển

DANH MỤC CÁC BẢNG

Bảng 1.1:	So sánh khái quát các hình thức quản lý rừng cộng đồng	4
Bảng 1.2:	So sánh 2 phương thức quản lý rừng truyền thống và LNCĐ	21
Bảng 3.1:	Tổng hợp diện tích các loại đất, rừng bản Nà Nội 1, Tầu Pung 1, xã Nà Nhạn	34
Bảng 3.2:	Tổng hợp diện tích đất lâm nghiệp giao cho hai cộng đồng Bản Nà Nội 1, Tầu Pung 1	41
Bảng 3.3:	Phân công nhiệm vụ quản lý rừng cộng đồng bản Nà Nội 1	44
Bảng 3.4:	Phân công nhiệm vụ quản lý rừng cộng đồng bản Tầu Pung 1	45
Bảng 3.5:	Tổng hợp khối lượng khai thác gỗ từ năm 2009-2013 bản Nà Nội 1	46
Bảng 3.6:	Cơ cấu thu nhập bình quân của một hộ gia đình Bản Nà Nội 1	50
Bảng 3.7:	Cơ cấu thu nhập bình quân của một hộ gia đình Bản Tầu Pung 1	51
Bảng 3.8:	Nhu cầu gỗ bình quân một năm của cộng đồng bản Nà Nội 1	54
Bảng 3.9:	Ảnh hưởng của rừng tới môi trường	55
Bảng 3.10:	Tổng hợp những khó khăn, kiến nghị trong quản lý rừng cộng đồng	56
Bảng 3.11:	Kế hoạch trồng rừng và chăm sóc rừng phòng hộ bản Nà Nội 1	63

DANH MỤC HÌNH, BẢN ĐỒ, BIỂU ĐỒ

Hình 1.1:	Tiến trình quản lý rừng cộng đồng	6
Hình 3.1:	Diện tích đất lâm nghiệp theo chủ quản lý trước năm 2008	37
Hình 3.2:	Diện tích đất lâm nghiệp theo chủ quản lý sau năm 2008	38
Hình 3.3:	Bản đồ quản lý rừng cộng đồng bản Nà Nội 1, xã Nà Nhạn	43
Hình 3.4:	Bản đồ quản lý rừng cộng đồng bản Tầu Pung 1, xã Nà Nhạn	44
Hình 3.5:	Chu trình quản lý rừng cộng đồng	61
Hình 3.6:	Phương pháp xây dựng mô hình rừng mong muốn	66
Hình 3.7:	Mô hình cấu trúc rừng mong muốn	68